

КРИВЕНКО Л.В., д.е.н., ПРОЦИК Т.В. (Суми)

ІННОВАЦІЙНА СТРАТЕГІЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ЯК КЛЮЧОВИЙ ІМПЕРАТИВ ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ

Функціонування світової економіки двадцять першого століття супроводжується різноманітністю інноваційних процесів і їх безперервністю. Інновації становляться рушійною силою управління регіонів, галузей і підприємств та виступають результатом не лише фундаментальних досліджень і прикладних розробок, а також і ефективного функціонування національної економіки в цілому. Крім того, накопичений у минулому надійний науково-технічний потенціал визначає сьогодні ведучу роль держави в усіх сферах соціально-економічних відносин як на регіональному, так і загальносвітовому рівнях.

Порівнюючи різновиди прогресу (зокрема враховуючи науковий, технічний, економічний, соціальний і інноваційний), слід відзначити, що саме інноваційний за своєю соціально-економічною сутністю являється найбільш ефективним. Це можна пояснити максимальним використанням власного інтелектуального багатства, внаслідок чого пріоритетність буде надаватися таким галузям, як наука, освіта і культура. В умовах обмеженості оборотності капіталів для України привабливим є дотримання основ інноваційної стратегії розвитку економіки, яка враховуватиме світові досягнення та результати науково-технічного прогресу; власні інноваційні ідеї, проекти та розробки, а також передбачатиме використання національних економічних, трудових і інтелектуальних ресурсів відповідно до виникаючих потреб суспільства та дозволить реалізувати конкурентні переваги країни у розробці та впровадженні інноваційних продуктів і технологій на світовій арені.

Постулати інноваційної стратегії передбачають формування ключових завдань і проведення відповідної загальнодержавної політики, спрямованої на підтримку інноваційно-інвестиційних процесів за допомогою податкових, бюджетних, монетарних інструментів регулювання економіки з метою реалізації стратегічних цілей. Зрозуміло, що ведучу роль в імплементації стратегії повинна відігравати держава, яка буде створювати організаційні, правові та фінансові передумови для розвитку інноваційних ідей і проектів. Однак не можна забувати про роль і значення закладів освіти та науки, різноманітних інноваційних структур, а також про інформаційні системи. Реалізація інноваційно-інформаційних і науково-технологічних пріоритетів стратегії сприятиме утвердженню в Україні нової динаміки та структурної якості економічного розвитку.

Інноваційна стратегія економічного розвитку держави передбачає розробку моделей, планів, програм проведення досліджень інноваційної діяльності та з'ясування наступних моментів: по-перше, забезпечення соціально-економічного розвитку країни з урахуванням раціонального використання її потенціалу; по-друге, визначення співвідношення інвестиційної підтримки між базовими та перспективними галузями економіки та ступеню централізації ресурсів для розвитку науково-технічної та інноваційної діяльності; по-третє, використання інноваційних розрахунків, що передбачають побудову та оцінку моделей у процесі розробки та реалізації інноваційних рішень. Причому основи інноваційної моделі економічного розвитку держави мають спочатку реалізовуватися в тих галузях народного господарства, де найсприятливіші умови та найбільша готовність до сприйняття та освоєння

інноваційного алгоритму розвитку та інтеграції у світове співтовариство, що забезпечить можливість поступового переведення господарства на інноваційні механізми розвитку, перетворити науково-технічний потенціал у ефективний ресурс і забезпечити належні умови для розвитку інноваційної інфраструктури. Разом з тим необхідно зазначити, що якщо при впровадженні моделі на початковій стадії дозволяється вибрати певні привабливі галузі економіки, то питання відбору конкретних регіонів є проблематичним і дискусійним.

На практиці експерименти з встановлення пільгових режимів функціонування для окремих територій вже проводяться, та ефект від їх впровадження оцінюється порізно. Одна група економістів-регіоналістів вважає, що слід і далі продовжувати такі експерименти, тому що останні мають особливе значення для розвитку регіонів у контексті загальноекономічного розвитку держави. Також існує точка зору, згідно з якою вищезгадані експерименти є неефективними, що пов'язано з соціально-економічним розвитком лише окремих територій, а не всієї держави.

У сучасних економічних умовах, які супроводжуються різноманітними ризиками та невизначеністю, підприємства повинні створювати не тільки страхові резерви, а також планувати та формувати резерви розвитку, кошти яких спрямовуватимуться в інноваційну діяльність з метою диверсифікації виробництва, збільшення асортименту продукції, розширення діяльності, реалізації науково-технічних програм тощо. Сьогодні спостерігаються кардинальні зміни в інноваційно-інвестиційній діяльності, які характеризуються комбінацією промислових нововведень з інноваціями в інформаційній, науково-технічній і сфері послуг. Це являється доброю передумовою для створення нових інноваційних структур. У даному контексті необхідно також згадати й негативні чинники, які стримують розвиток реального і фінансового секторів економіки України. До них слід віднести наступні: непривабливість діяльності офіційного фінансового сектора, порівняно з неформальним фінансовим посередництвом; неефективність фіскальної і регуляторної політики; обмеженість ресурсної бази; відсутність професійної культури поведінки; низька активність та недостатня глибина фінансових ринків; відсутність дієвої інфраструктури кредитного ринку (іпотека, факторинг); нерозвиненість механізмів фінансування (лізинг і форми прямого інвестування).

Виходячи із світового досвіду, при розробці та впровадженні інноваційної моделі розвитку економіки доцільно розраховувати на допомогу транснаціональних корпорацій і міжнародних фінансово-кредитних установ; необхідно активізувати діяльність спільних підприємств, фінансово-промислових груп, науково-технологічних парків, технополісів, бізнес-інкубаторів, венчурних підприємств на території держави. Одним із можливих шляхів поліпшення інноваційно-інвестиційного клімату в країні, удосконалення функціонування фінансового ринку, стимулювання роботи реального сектору економіки являється інтеграція виробничого та фінансового капіталів у вигляді створення фінансово-промислових груп, функціонування яких у вітчизняних умовах буде найбільш ефективним і сприятливим. У цьому зв'язку хотілося б нагадати, що на сьогоднішній день багато українських комерційних банків входять до складу фінансово-промислових об'єднань. Це такі банки, як Укрсоцбанк, Приватбанк, Правекс-банк, "Аркада", "Гарант" та інші.

На наш погляд, ефективне функціонування різноманітних інноваційних структур, застосування вдосконалених інструментів фінансування, форм, стимулів і взаємовідносин між суб'єктами господарювання сприятимуть реалізації інноваційної

стратегії економічного розвитку та приведуть до формування високоефективної структури управління економікою України.

КРИЖАНІВСЬКИЙ Є.І., д.т.н., проф., ПЕТРЕНКО В.П., к.т.н., РЕВТЮК Є.А. (Івано-Франківськ)

ПРО СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ТА ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНО-РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ

Провідні економісти і теоретики управління світової наукової спільноти сьогодні акцентують увагу на людині, її інтелектуальному потенціалі і пріоритеті розумової праці, як на одній із визначальних умов подальшого успішного економічного розвитку. На перші місця в процесах продукування нових благ виходить людина з її вмінням сприймати, аналізувати, інтерпретувати та використовувати інформацію і створювати нові знання, які можуть бути використанні в її господарській діяльності, що загалом отримало назву інтелектуального потенціалу особистості [1,2]. Присутність в системі певної суми інтелектуальних потенціалів притаманних їй трудових ресурсів утворює інтелектуально-ресурсний потенціал (ІРП) економічно-господарської системи [3].

Слід зазначити, що поряд з загальними властивостями, притаманними для будь-якого виду ресурсного забезпечення, як от властивості власності, вартості, використання, для ІРП будуть характерні ряд специфічних властивостей, а саме:

- неподільність (інтелект особи чи інформацію, якою вона володіє, неможливо поділити на частини, адже окрема складова не буде відображати всі властивості цілого);
- можливість розповсюдження (знання, навички, інформацію можливо передавати, продавати і т. п. без втрати останніх для носія, тобто інформація в процесі розповсюдження дублюється без знищення в джерелі виникнення);
- постійний розвиток через створення нових знань;
- нагромадження в процесі використання (властивість створення і збереження нових знань, вмінь і навиків в процесі використання і збереження старих).

Якщо говорити про достатність рівня наявного інтелектуально-ресурсного потенціалу економічної системи, то можливі наступні випадки:

- недостатній рівень ІРП економічної системи в цілому;
- достатній рівень ІРП економічної системи в цілому;
- недостатній рівень ІРП певної функціональної області чи галузі знань в економічній системі ;
- надлишок ІРП в певній функціональній області чи галузі знань при недостатці в іншій;
- неналежне використання наявного в системі ІРП.

Два останні випадки були характерними для країн пострадянського простору після розпаду СРСР в галузі ринкової економіки.

Стратегії розвитку та інтенсифікації використання ІРП можна поділити на екстенсивні (стратегії, засновані на принципах нарощення ІРП) та інтенсивні (стратегії, засновані на принципах покращення якості використання ІРП).

Екстенсивне збільшення ІРП можливе за рахунок :

- підготовка нових спеціалістів в тій чи іншій функціональній області або галузі знань;